

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

5. července 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Článek 267 SFEU — Článek 94 jednacího řádu Soudního dvora — Obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce — Vnitrostátní pravidlo, které ukládá vnitrostátnímu soudu povinnost vyloučit se z rozhodování z důvodu, že v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyjádřil předběžné stanovisko tím, že v ní vylíčil skutkový a právní rámec — Listina základních práv Evropské unie — Článek 47 druhý pododstavec a čl. 48 odst. 1 Listiny“

Ve věci C-614/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii, Bulharsko) ze dne 15. prosince 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 31. prosince 2014, v trestním řízení proti

Atanasovi Ogňanovovi

za přítomnosti:

Sofijska gradska prokuratura

SOUDNÍ DVŮR (velký senát)

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano, místopředseda, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadžev, C. Toader a F. Biltgen, předsedové senátů, J.C. Bonichot, M. Safjan, M. Berger (zpravodajka), E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda a S. Rodin, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. ledna 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za nizozemskou vládu M. Bulterman, C. Schillemans a M. Gijzen, jako zmocněnkyněmi,
- za Evropskou komisi W. Bogensbergerem, R. Troostersem a V. Solovejčikem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 23. února 2016,

vydává tento

* Jednací jazyk: bulharština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 267 SFEU a článku 94 jednacího řádu Soudního dvora, jakož i čl. 47 druhého pododstavce a čl. 48 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení o uznání rozsudku vydaného v trestním řízení a o výkonu trestu odnětí svobody, k němuž byl Atanas Ogňanov odsouzen dánským soudem, v Bulharsku.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 94 jednacího řádu Soudního dvora, nadepsaný „Obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce“, stanoví:

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje kromě znění předběžných otázek položených Soudnímu dvoru:

- a) stručné vylíčení předmětu sporu, jakož i rozhodných skutečností tak, jak byly zjištěny předkládajícím soudem, nebo alespoň vylíčení skutkových okolností, na kterých jsou otázky založeny;
- b) znění vnitrostátních předpisů, jejichž použití přichází v projednávané věci v úvahu, a případně příslušnou vnitrostátní judikaturu;
- c) uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu nebo platnosti určitých ustanovení práva Unie, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení.“

Bulharské právo

- 4 Z předkládacího rozhodnutí plyne, že podle článku 29 nakazatelno procesualen kodeks (trestní řád, dále jen „NPK“) nesmí v soudním kolegiu zasedat soudce, který by mohl být mj. považován za podjatého. Podle judikatury Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud, Bulharsko) musí být vyjádření předběžného stanoviska ve věci samé, jež učiní soudce před vydáním konečného rozhodnutí, považováno za zvláštní případ podjatosti.
- 5 V případě podjatosti je soudní kolegium povinno vyloučit se z rozhodování, což znamená, zaprvé že toto kolegium musí ukončit jednání v dané věci, zadruhé že tato věc je přidělena jiným soudcům příslušného soudu a zatřetí že nově pověřené kolegium dotčenou věc znovu projedná od začátku.
- 6 Pokud se soudce nevyloučí, pokračuje v řízení a vydá konečné rozhodnutí, je toto rozhodnutí stíženo vadou, neboť bylo vydáno s „podstatnými procesními vadami“. Vyšší stupeň toto rozhodnutí zruší a dotčenou věc je pak třeba vrátit k novému projednání jinému soudnímu kolegiu.
- 7 Předkládající soud upřesňuje, že bulharská judikatura je při výkladu pojmu „podjatost“ zvláště striktní. V této souvislosti zejména uvádí, že ke zkoumání tohoto kritéria dochází *ex officio*, a dokonce i zcela nevýznamné vyjádření ke skutkovým okolnostem dotčeného řízení nebo jejich právní kvalifikaci vede automaticky k tomu, že je dán důvod pro vyloučení soudce z rozhodování.

- 8 Z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že pokud soudce vyjádřil předběžné stanovisko, nevede to pouze k jeho vyloučení z rozhodování a ke zrušení jeho konečného rozhodnutí, ale i k zahájení řízení proti danému soudci, a to z důvodu kárného provinění. Z bodů 2.3 a 7.4 Kodeks za etično povedenie (etický kodex) totiž vyplývá, že soudci je zakázáno se veřejně vyjadřovat k výsledku věci, jejímž projednáním byl pověřen, nebo vyjadřovat předběžné stanovisko. Bod 7.3 etického kodexu kromě toho stanoví, že soudce smí objasňovat základní právní problémy, aniž přitom odkazuje na konkrétní skutečnosti a na jejich právní kvalifikaci.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Rozsudkem ze dne 28. listopadu 2012 uložil Retten i Glostrup (soud v Glostrupu, Dánsko) A. Ogňanovovi, který je bulharským státním příslušníkem, úhrnný trest odnětí svobody na dobu patnácti let za vraždu a krádež s přitěžujícími okolnostmi. Poté, co část trestu vykonal v Dánsku, byl A. Ogňanov dne 1. října 2013 předán bulharským orgánům, aby vykonal zbytek trestu v Bulharsku.
- 10 Svoji žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce ze dne 25. listopadu 2014, podanou ve věci C-554/14, Ogňanov, následně znovu předloženou a doplněnou dvěma žádostmi ze dne 15. prosince 2014, položil Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii, Bulharsko) Soudnímu dvoru různé otázky týkající se výkladu rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (Úř. věst. 2008, L 327, s. 27), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24).
- 11 Po předložení uvedených předběžných otázek ve věci C-554/14, Ogňanov, Sofijska gradska prokuratura (státní zastupitelství v Sofii), které je účastníkem věci v původním řízení, mj. požádalo, aby se soudní kolegium Sofijského gradského sadu (městský soud v Sofii) pověřené projednáním věci vyloučilo z rozhodování z důvodu, že vyjádřilo předběžné stanovisko ke skutkovým a právním otázkám ještě před zahájením porady ve věci, a to tím, že v bodech 2 až 4 své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčkovalo skutkový a právní rámec dané věci ještě před zahájením porady o ní.
- 12 Předkládající soud vyjadřuje pochybnosti ohledně přípustnosti takového vnitrostátního pravidla, jako je pravidlo dotčené ve věci v původním řízení, které ukládá soudnímu kolegiu povinnost vyloučit se z rozhodování ve věci z důvodu, že v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané k Soudnímu dvoru uvedlo předběžné stanovisko tím, že vylíčkovalo skutkový a právní rámec věci v původním řízení.
- 13 Za těchto okolností se Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Dochází k porušení unijního práva (čl. 267 odst. 2 SFEU ve spojení se článkem 94 jednacího řádu, články 47 a 48 Listiny [...] a dalšími použitelnými ustanoveními), pokud soud, který předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, pokračuje po vydání rozhodnutí o předběžné otázce v řízení a vydá sám rozhodnutí ve věci samé, a nevyloučí se tak z rozhodování? Důvod pro vyloučení by byl ten, že soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyjádřil předběžné stanovisko ve věci samé (tím, že považoval určitý skutkový stav za prokázaný a určité právní ustanovení za použitelné na tento skutkový stav).

Tato otázka je položena s tím předpokladem, že při určování skutkových okolností a použitelných právních předpisů za účelem předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byla dodržena všechna procesněprávní ustanovení na ochranu práv účastníků řízení, tak aby mohli uvést důkazní prostředky a vyjádřit se.

- 2) V případě, že bude první předběžná otázka zodpovězena tak, že pokračování v řízení je v souladu s právem, dochází k porušení unijního práva, pokud:
- a) předkládající soud vše, co konstatoval v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, zopakuje beze změn ve svém konečném rozhodnutí a ohledně těchto skutkových a právních závěrů odmítne shromažďovat nové důkazy a vyslechnout účastníky řízení? Fakticky by předkládající soud připustil nové důkazy a vyslechl účastníky řízení pouze k takovým otázkám, které nebyly v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce považovány za prokázané;
 - b) předkládající soud ke všem relevantním otázkám bude shromažďovat nové důkazy a vyslechnout účastníky řízení, včetně otázek, ke kterým vyjádřil své stanovisko již v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, a ve svém konečném rozhodnutí vyjádří konečné stanovisko na základě všech shromážděných důkazů a po zhodnocení všech vyjádření účastníků řízení, nezávisle na tom, zda k tomuto shromáždění a hodnocení došlo před předložením žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nebo po vydání rozhodnutí o ní?
- 3) Bude-li první otázka zodpovězena tak, že pokračování v řízení je slučitelné s unijním právem, je pak s unijním právem slučitelné, pokud se soud rozhodne nepokračovat v projednávání věci, nýbrž se vyloučí z důvodu podjatosti, protože pokračování v řízení by bylo v rozporu s vnitrostátními právními předpisy, které poskytují větší míru ochrany zájmů účastníků řízení a spravedlnosti? Vyloučení přitom spočívá na tom, že:
- a) předkládající soud v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyjádřil předběžné stanovisko k věci před vydáním konečného rozhodnutí, což je sice přípustné podle unijního práva, nikoli však podle vnitrostátních právních předpisů;
 - b) předkládající soud by přijal konečné stanovisko dvěma rozhodnutími, a nikoli jedním jediným (vycházíme-li z toho, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nepředstavuje předběžné, nýbrž konečné stanovisko), což je sice přípustné podle unijního práva, nikoli však podle vnitrostátních právních předpisů.“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 14 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda je třeba článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu vykládat ve světle čl. 47 druhého pododstavce a čl. 48 odst. 1 Listiny vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu pravidlu vykládanému tak, že předkládajícímu soudu ukládá povinnost vyloučit se z rozhodování o projednávání věci z důvodu, že v rámci své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčil skutkový a právní rámec této věci.
- 15 Nejprve je třeba připomenout, že řízení o předběžné otázce, zakotvené článkem 267 SFEU, představuje úhelný kámen soudního systému v Evropské unii a má za cíl prostřednictvím nastoleného dialogu mezi Soudním dvorem a soudy členských států zajistit jednotný výklad unijního práva, čímž umožňuje zaručit jeho soudržnost, plný účinek a autonomii a v konečném důsledku i specifický charakter práva zavedeného Smlouvami (viz posudek č. 2/132/13 ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 176 a citovaná judikatura).
- 16 Z ustálené judikatury plyne, že postup zavedený článkem 267 SFEU je nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad unijního práva, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporů, které mají tyto soudy rozhodnout (viz usnesení ze dne 8. září 2011, Abdallah, C-144/11, nezveřejněné, EU:C:2011:565, bod 9 a citovaná judikatura, a ze dne 19. března 2015, Andre, C-23/15, nezveřejněné, EU:C:2015:194, bod 4 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek ze dne 6. října 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, bod 23).

- 17 Rovněž podle ustálené judikatury článek 267 SFEU přiznává vnitrostátním soudům co nejširší možnost obrátit se na Soudní dvůr, mají-li za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky vyžadující výklad či posouzení platnosti ustanovení unijního práva nezbytných pro vyřešení sporu, který jim byl předložen. Vnitrostátní soudy ostatně této možnosti mohou využít v jakémkoli okamžiku řízení, který považují za vhodný (viz rozsudky ze dne 5. října 2010, Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 26 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 11. září 2014, A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 39 a citovaná judikatura). Rozhodnutí o nejvhodnějším okamžiku pro podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru totiž spadá do jejich výlučné pravomoci (viz rozsudky ze dne 15. března 2012, Sibilio, C-157/11, nezveřejněný, EU:C:2012:148, bod 31 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 7. dubna 2016, Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, bod 16).
- 18 Potřeba dospět k výkladu unijního práva, který by byl pro vnitrostátní soud užitečný, vyžaduje, aby tento vymezil skutkový a právní rámec, ze kterého vychází otázky, které pokládá, nebo alespoň vysvětlil skutkové předpoklady, na nichž jsou tyto otázky založeny (viz usnesení ze dne 8. září 2011, Abdallah, C-144/11, nezveřejněné, EU:C:2011:565, bod 10 a citovaná judikatura, a ze dne 19. března 2015, Andre, C-23/15, nezveřejněné, EU:C:2015:194, bod 5 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek ze dne 10. března 2016, Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, bod 114).
- 19 Požadavky na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jsou výslovně uvedeny v článku 94 jednacího řádu, který má předkládající soud v rámci spolupráce zavedené článkem 267 SFEU znát a který je povinen náležitě dodržovat (viz usnesení ze dne 3. července 2014, Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, bod 21).
- 20 Kromě toho není sporu o tom, že informace obsažené v předkládacích rozhodnutích mají umožnit Soudnímu dvoru nejen to, aby dal užitečné odpovědi, ale mají rovněž poskytnout vládám členských států, jakož i ostatním zúčastněným možnost předložit vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora Evropské unie, a že je na Soudním dvoru, aby zajistil, aby tato možnost byla zachována s ohledem na to, že na základě uvedeného článku jsou zúčastněným oznamována pouze předkládací rozhodnutí (viz usnesení ze dne 8. září 2011, Abdallah, C-144/11, nezveřejněné, EU:C:2011:565, bod 11 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek ze dne 10. března 2016, Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, bod 116).
- 21 Konečně, nevyličení relevantního skutkového a právního rámce věci může být považováno za důvod zjevné nepřipustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 8. září 2011, Abdallah, C-144/11, nezveřejněné, EU:C:2011:565, bod 12; ze dne 4. července 2012, Abdel, C-75/12, nezveřejněné, EU:C:2012:412, body 6 a 7; ze dne 19. března 2014, Grimal, C-550/13, nezveřejněné, EU:C:2014:177, bod 19, jakož i ze dne 19. března 2015, Andre, C-23/15, nezveřejněné, EU:C:2015:194, body 8 a 9).
- 22 Pokud předkládající soud, jakým je Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii), v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčil skutkový a právní rámec věci v původním řízení, splnil tím tedy pouze požadavky, jež stanoví článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu Soudního dvora.
- 23 Za těchto podmínek skutečnost, že takový předkládající soud, jako je soud dotýčný ve věci v původním řízení, vylíčí ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce skutkový a právní rámec věci v původním řízení, odpovídá požadavku spolupráce vážícímu se k mechanismu předběžných otázek a nemůže sama o sobě porušovat právo na přístup k nestrannému soudu, které je zakotveno v článku 47 Listiny, ani právo na presumpci nevin, které je zaručeno čl. 48 odst. 1 Listiny.
- 24 V projednávaném případě z použití článku 29 NPK, tak jak je vykládán Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud), ve spojení s body 2.3, 7.3 a 7.4 etického kodexu plyne, že vylíčení skutkového a právního rámce věci v původním řízení bulharským soudem v žádosti o rozhodnutí o předběžné

otázce je považováno za vyjádření předběžného stanoviska tohoto soudu, které vede nejen k jeho vyloučení z rozhodování a ke zrušení jeho konečného rozhodnutí, ale i k zahájení řízení proti dotyčným soudcům, a to z důvodu kárného provinění.

- 25 Z toho plyne, že takové vnitrostátní pravidlo, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, může mít mj. za následek, že vnitrostátní soudce raději Soudnímu dvoru předběžné otázky nepoloží, aby se vyhnul tomu, že bude vyloučen z rozhodování a budou mu hrozit disciplinární sankce, nebo že předloží nepřípustnou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Takové pravidlo proto zasahuje do výsad přiznaných vnitrostátním soudům článkem 267 SFEU, a tudíž i do účinnosti spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem předběžných otázek.
- 26 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první položenou otázku odpovědět, že článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu, vykládané ve světle čl. 47 druhého pododstavce a čl. 48 odst. 1 Listiny, je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu pravidlu vykládanému tak, že předkládajícímu soudu ukládá povinnost vyloučit se z rozhodování v projednávané věci z důvodu, že v rámci své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčil skutkový a právní rámec této věci.

Ke druhé otázce

- 27 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda unijní právo, zejména jeho článek 267 SFEU, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby po vydání rozsudku v řízení o předběžné otázce předkládající soud nezměnil skutková a právní konstatování učiněná v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nebo naopak aby po uvedeném vyhlášení uvedený soud znovu vyslechl účastníky řízení a provedl nové dokazování, které by mohlo vést ke změně jeho konstatování.
- 28 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury článek 267 SFEU vyžaduje, aby předkládající soud zajistil plný účinek výkladu unijního práva, který podal Soudní dvůr (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. dubna 2016, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, body 38 až 40 a citovaná judikatura).
- 29 Tento článek ani žádné jiné ustanovení unijního práva naopak nevyžaduje, aby předkládající soud po vydání rozsudku v řízení o předběžné otázce změnil skutková a právní konstatování učiněná v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Žádné ustanovení unijního práva ale ani uvedenému soudu nezakazuje, aby po tomto vydání pozměnil své posouzení relevantního skutkového a právního rámce.
- 30 Vzhledem k předchozím poznatkům je třeba na druhou položenou otázku odpovědět, že unijní právo, zejména článek 267 SFEU, musí být vykládáno v tom smyslu, že nevyžaduje ani nezakazuje, aby po vydání rozsudku v řízení o předběžné otázce předkládající soud znovu vyslechl účastníky řízení a provedl nové dokazování, které by mohlo vést ke změně jeho skutkových a právních konstatování učiněných v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jestliže uvedený soud zajistí plný účinek výkladu unijního práva, který podal Soudní dvůr.

Ke třetí otázce

- 31 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být unijní právo vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby dotyčný soud uplatnil takové vnitrostátní pravidlo, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, které je považováno za neslučitelné s unijním právem z důvodu, že toto pravidlo poskytuje větší míru ochrany základních práv účastníků řízení.
- 32 V tomto ohledu je třeba bez dalšího uvést, že předpoklad, na němž je uvedená otázka založena, a sice že vnitrostátní pravidlo dotčené v původním řízení poskytuje procesním subjektům větší míru ochrany jejich práva mít přístup k nestrannému soudu ve smyslu článku 47 Listiny, nelze přijmout. Jak totiž bylo uvedeno v bodě 23 tohoto rozsudku, skutečnost, že vnitrostátní soud v souladu s požadavky

plynoucími z článku 267 SFEU a článku 94 jednacího řádu ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčí skutkový a právní rámec této věci v původním řízení, není samo o sobě s uvedeným základním právem v rozporu. V důsledku toho povinnost vyloučit se z rozhodování, kterou uvedené pravidlo ukládá předkládajícímu soudu, který takové vylíčení uvedl v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nemůže být považována za povinnost přispívající k ochraně uvedeného práva.

- 33 Kromě toho je třeba připomenout, že z ustálené judikatury vyplývá, že rozsudkem, který Soudní dvůr vydá v řízení o předběžné otázce, je vnitrostátní soud pro účely vyřešení sporu v původním řízení vázán, pokud jde o výklad či platnost dotčených aktů orgánů Unie (viz rozsudky ze dne 20. října 2011, *Interedil*, C-396/09, EU:C:2011:671, bod 36 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 5. dubna 2016, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, bod 38).
- 34 Mimoto je třeba zdůraznit, že podle ustálené judikatury platí, že vnitrostátní soud, jenž má v rámci své pravomoci aplikovat ustanovení unijního práva, má povinnost zajistit plný účinek těchto ustanovení tak, že na základě své vlastní pravomoci podle potřeby upustí od použití jakéhokoli odporujícího vnitrostátního ustanovení, aniž by nejprve musel žádat o jeho odstranění legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat (viz rozsudky ze dne 20. října 2011, *Interedil*, C-396/09, EU:C:2011:671, bod 38 a citovaná judikatura; ze dne 4. června 2015, *Kernkraftwerke Lippe-Ems*, C-5/14, EU:C:2015:354, bod 32 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 5. dubna 2016, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, bod 40 a citovaná judikatura).
- 35 A konečně je třeba dodat, že k požadavku na zajištění plného účinku unijního práva patří i povinnost vnitrostátních soudů změnit případně ustálenou judikaturu, vychází-li z výkladu vnitrostátního práva, který je neslučitelný s unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. dubna 2016, *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, bod 33 a citovaná judikatura).
- 36 Z toho plyne, že v projednávaném případě je předkládající soud povinen zajistit plný účinek článku 267 SFEU tím, že na základě své vlastní pravomoci podle potřeby upustí od použití článku 29 NPK, tak jak ho vykládá Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud), jelikož uvedený výklad není slučitelný s unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. dubna 2016, *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, bod 34).
- 37 Vzhledem k předcházejícím úvahám je třeba na třetí položenou otázku odpovědět, že unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby předkládající soud uplatnil takové vnitrostátní pravidlo, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, které je považováno za neslučitelné s uvedeným právem.

K nákladům řízení

- 38 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu Soudního dvora, vykládané ve světle čl. 47 druhého pododstavce a čl. 48 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu pravidlu vykládanému tak, že předkládajícímu soudu ukládá povinnost vyloučit se z rozhodování v projednávané věci z důvodu, že v rámci své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčil skutkový a právní rámec této věci.

- 2) Unijní právo, zejména článek 267 SFEU, musí být vykládáno v tom smyslu, že nevyžaduje ani nezakazuje, aby po vydání rozsudku v řízení o předběžné otázce předkládající soud znovu vyslechl účastníky řízení a provedl nové dokazování, které by mohlo vést ke změně jeho skutkových a právních konstatování učiněných v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jestliže uvedený soud zajistí plný účinek výkladu unijního práva, který podal Soudní dvůr Evropské unie.
- 3) Unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby předkládající soud uplatnil takové vnitrostátní pravidlo, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, které je považováno za neslučitelné s uvedeným právem.

Podpisy